

El treball per projectes amb les TIC a l'àrea de llengua i literatura

Una experiència didàctica en la formació del professorat de secundària

Alícia Martí Climent
Universitat de València

Pilar Garcia Vidal
Universitat de València

En aquest article, us presentem l'experiència de treball per projectes de llengua i literatura amb TIC duta a terme al màster universitari de professor d'educació de secundària. Es tracta que l'alumnat aprengui a elaborar materials didàctics sobre llengua i literatura amb TIC per aplicar-los a les aules de secundària i de batxillerat. Al text, hi destaquem el valor de la utilització dels recursos que podem trobar a la xarxa per millorar els resultats en la planificació didàctica de la llengua i la literatura, en la motivació i el treball col·laboratiu de l'alumnat, en la publicació dels projectes i en la difusió de propostes de treball innovadores.

Paraules clau: *ensenyament secundari, treball per projectes, TIC, didàctica de la llengua i la literatura, interacció, innovació, formació del professorat.*

ICT project work in the area of language and literature. A didactic experience with trainee secondary teachers

In this paper we present the experience of language and literature project work with ICT carried out by students on the university master's course for training secondary teachers. The aim was for students to learn how to prepare language and literature teaching materials using ICT for use in secondary and baccalaureate classes. We stress the value of using resources we can find online to improve results in planning language and literature teaching, motivate students, encourage collaborative work, publish projects and promote innovative ideas for project work.

Keywords: *secondary education, project work, ICT, language and literature teaching, interaction, innovation, teacher training.*

■ El treball per projectes amb les TIC

La proposta didàctica que presentem planteja la incorporació de les TIC en diferents projectes de treball per ensenyar i aprendre llengua i literatura.

Partim de l'experiència que hem dut a terme durant els quatre darrers cursos en la matèria «Complements per a la formació disciplinària, de l'especialitat de llengua i literatura catalana»,¹ pertanyent al màster universitari en professor d'educació secundària de la Universitat de

València. Després dels resultats positius assolits per la nostra tasca mitjançant la utilització de les TIC en la formació lingüística inicial de mestres del grau d'educació infantil i de primària,² ens vam proposar portar l'aplicació didàctica de les tecnologies també a la formació de futurs professors de secundària.

Els objectius fonamentals del treball per projectes són: atendre la diversitat d'interessos i destreses de l'alumnat, integrar les quatre habilitats lingüístiques, propiciar les relacions interdisciplinàries i introduir l'avaluació formativa.

Els objectius fonamentals del treball per projectes són: atendre la diversitat d'interessos i destreses de l'alumnat, integrar les quatre habilitats lingüístiques, propiciar les relacions interdisciplinàries i introduir l'avaluació formativa

Proposem incorporar aquest tipus de tasca en la formació dels futurs professors, perquè així es prioritza la importància del treball cooperatiu i el reforç de l'aprenentatge individual, a més del començament en l'activitat d'investigació, anàlisi i interiorització de la informació i la relació amb el context social en què té lloc l'aprenentatge, entre altres característiques que defineixen els projectes de treball segons Camps i Vilà (1994). Es tracta que l'alumnat aprengui a elaborar materials didàctics sobre llengua i literatura per aplicar-los a les aules de secundària i de batxillerat.

D'acord amb Camps (1996), un projecte de llengua es compon de tres fases: preparació, realització i avaluació. A la primera, es planteja la finalitat i els objectius del projecte; a la segona, s'organitzen les activitats de planificació dels continguts, textualització i revisió adaptades al procés d'aprenentatge de l'alumnat, i, a la tercera, s'avalua el projecte final juntament amb la valoració del procés seguit pels estudiants durant la realització del projecte. Cada projecte determinarà quin tipus d'activitats són les més adequades.

D'altra banda, considerem, juntament amb Rodríguez Gonzalo (2008), que els projectes de treball són un tipus de planificació didàctica eficaç i un instrument d'observació i d'investigació per part del professor, amb moltes possibilitats per poder dur a terme la innovació educativa. Ofereixen un munt d'avantatges, també assenyalades en textos com els de Colomer (1996, a Margallo, 2012, p. 23), per exemple: integrar el

treball de tipus diferents de lectura; donar protagonisme a les activitats de lectura, escriptura i oralitat, i afavorir l'assimilació d'aprenentatges literaris. A més, tal com apunta Lluch (2012), la xarxa disposa d'una riquesa de recursos per fomentar la lectura i l'escriptura que ens permeten potenciar el Pla de Foment de la Lectura del Centre. A diferència del model d'ensenyament tradicional, la inserció dels continguts en un projecte, que segueix un itinerari fins que s'arriba a un producte final, dota de consistència i sentit l'aprenentatge lingüístic i literari.

El treball per projectes unit a la utilització de les TIC requereix un canvi metodològic i un esforç per part dels docents, però ofereix experiències d'ensenyament de qualitat basades en el constructivisme i l'aprenentatge significatiu. A més, destaquem la dimensió social i la motivació que representa per a l'alumnat publicar i compartir els seus treballs a la xarxa, com també la possibilitat d'incorporar-hi mitjans audiovisuals que enriqueixin l'elaboració del projecte. Es tracta d'un instrument amb moltes potencialitats per a la innovació i per a la millora de les pràctiques educatives, però sempre que vagin unides a una renovació metodològica que tingui en compte els avenços en didàctica de la llengua i la literatura i que incorporin les possibilitats de la xarxa per investigar, reflexionar i compartir, tal com remarquen Manresa, Durán i Ramada (2012). La introducció d'aquests recursos nous suposa una

A diferència del model d'ensenyament tradicional, la inserció dels continguts en un projecte, que segueix un itinerari fins que s'arriba a un producte final, dota de consistència i sentit l'aprenentatge lingüístic i literari

manera innovadora de llegir i d'escriure que comporta un aprenentatge complementari i un protagonisme destacat de l'alumne, amb una implicació més gran en la seva feina. Podem dir que l'aportació de les TIC comporta un augment de les possibilitats de participació i una alfabetització en i per a la cultura digital (Lara i altres, 2009).

■ Metodologia seguida en els projectes

L'enfocament metodològic que plantejem consisteix en el desenvolupament d'un projecte sobre els continguts del currículum de secundària i batxillerat de l'àrea de llengua i literatura aplicat a un nivell o a una etapa educativa. Al començament, proposem una colla de treballs que consisteixen en un conjunt d'activitats organitzades i seqüenciades en funció d'un resultat o d'un producte determinat (una ruta literària, un muntatge audiovisual, una representació teatral, etc.), amb la incorporació de recursos TIC per elaborar-los: blog, wiki, webquest, Google Drive, Google Maps, SlideShare, Box, CmapTools, iMovie, Movie Maker, Prezi, etc.

Respecte a la temporització, els projectes es plantegen a començament de curs a la primera sessió de classe i es demana als alumnes que els vagin realitzant al llarg del curs per presentar-los a les darreres sessions. Aproximadament, disposen de tres mesos per organitzar el projecte i dur-lo a terme

La seqüència d'activitats es distribueix en les fases enumerades al quadre 1, seguint la proposta presentada per Kilpatrick l'any 1918 (Zabala, 1995, a Rodríguez Gonzalo, 2008, p. 29).

Respecte a la temporització, els projectes es plantegen a començament de curs a la primera sessió de classe i es demana als alumnes que els vagin realitzant al llarg del curs per presentar-los a les darreres sessions. Aproximadament, disposen de tres mesos per organitzar el projecte i dur-lo a terme. A continuació, comentem la seqüència d'activitats de cada fase.

A la primera fase (plantejament), presentem tipus diferents de projectes amb exemples i

FASES	ACTIVITATS
1. Plantejament (o proposta).	Els estudiants s'agrupen en equips de fins a quatre persones i seleccionen la temàtica del projecte tenint en compte que els materials didàctics que preparen han de ser aplicats i avaluats en contextos escolars reals, com ara la classe del centre de secundària on fan les pràctiques del màster.
2. Planificació.	Es planifiquen els mitjans i les etapes de realització.
3. Realització (o elaboració).	Es desenvolupa el treball d'acord amb el pla establert.
4. Presentació i avaluació.	Es presenta i s'avalua el producte elaborat, s'analitza el procés seguit i la participació dels alumnes en la tasca.

Quadre 1. Fases del treball per projectes, segons Kilpatrick

Com ja sabeu, en aquesta matèria, caldrà desenvolupar un projecte sobre un dels continguts del currículum de secundària i de batxillerat de la programació didàctica de l'àrea de la seva especialitat, aplicada a un curs d'un nivell o d'una etapa educativa. Podeu trobar models dels enllaços que us donem perquè us informeu sobre com us anirà bé de preparar el projecte que trieu. Podeu elegir entre els següents:

- **Diari o revista digital** que reculli notícies del màster i també sobre educació, activitats, projectes i recursos útils per treballar la llengua i la literatura a secundària i a batxillerat. També podria tenir una secció d'opinió sobre temes d'actualitat pedagògica, entrevistes amb professors d'interès, reportatges sobre centres educatius innovadors o especials, documentals que tractin d'educació, etc. El disseny es realitzaria mitjançant un blog; per exemple: s'hi podria incloure la pel·lícula *La educación prohibida* –que, un mes després d'haver estat estrenada, continua despertant reflexions interessants sobre l'educació– i plantejar algunes preguntes perquè la resta de la classe participi en els comentaris del blog. Un exemple de blog diari digital a secundària seria el de *Parèntesi*. Podem trobar un recurs per fer una revista digital a www.joomag.com
- Realització d'una **webquesta** o **caça del tresor** sobre un contingut de llengua o literatura corresponent al currículum d'un curs de secundària o de batxillerat. S'emprarà Google Sites per dissenyar el projecte.
- Recull de fotos d'**errors ortogràfics** en rètols i comentari. Presentació mitjançant Prezi.
- Selecció de **cançons per treballar la diversitat dialectal geogràfica**: localització del dialecte i comentari. Pot utilitzar el *Google Maps* per trobar el dialecte i un blog per presentar el projecte.
- Realització d'un **videolit** (càpsula audiovisual) o d'un **kamishibai** (teatre de paper) a partir de l'adaptació de contes o poemes.
- **Relat digital**: realització d'un vídeo a partir d'històries personals. Pot seguir un tutorial i veure'n exemples a <http://peliverge.wikispaces.com/40-Tutorial+del+Relat+Digital>
- **Anuncis denúncia**: realitzar espots publicitaris o **rètols** on es denunciï la *publicitat* sexista, es potencï la lectura, l'assistència al teatre, l'aprofitament de les biblioteques, el reciclatge, el transport públic, el civisme urbà i altres valors culturals que habitualment no apareixen als mitjans de comunicació.

Els treballs es podran realitzar en equips de fins a quatre persones. Cadascun dels components del grup es responsabilitzarà d'exposar a la classe la part del treball que hagi desenvolupat.

Quadre 2. Instruccions plantejades als alumnes per realitzar els projectes durant el curs 2012-2013

recursos TIC, perquè els alumnes en triïn un i treballin un contingut del currículum de llengua i literatura de secundària o de batxillerat.

Un cop constituïts els grups de treball i després d'haver triat els projectes, a la segona fase (planificació), es revisen els models i els recursos TIC proporcionats. Les professores fem un seguiment durant el curs de l'organització dels diversos projectes i assessorem els grups sobre l'ús de les TIC i l'aplicació didàctica que se'n pot fer. Es trasllada la classe a l'aula d'informàtica per realitzar-hi algunes sessions, ja que molts alumnes no estan acostumats a utilitzar les TIC quan realitzen tasques acadèmiques i necessiten suport.

Respecte a la tercera fase (realització), durant els darrers quatre cursos, des del 2009-2010 fins al 2012-2013, han variat els projectes proposats i, finalment, realitzats per l'alumnat, d'acord amb les noves eines TIC que han aparegut i l'interès demostrat pels estudiants del màster.

Els projectes realitzats amb TIC durant el curs 2009-2010 i 2010-2011 es van integrar en xarxes socials, Ning³ i Grou.ps, respectivament. En canvi, durant els cursos 2011-2012 i 2012-2013, els projectes desenvolupats amb TIC es van incloure en un wiki de la classe, *Professorat del futur*⁴ (imatge 1) i *Nosaltres el professorat*⁵ (imatge 2), juntament amb altres activitats. A més a més, durant el

Imatge 1. Blog *Professorat del futur*

Imatge 2. Wiki *Nosaltres el professorat*

curs 2011-2012, es va utilitzar un blog d'aula, també anomenat *Professorat del futur*, per compartir notícies relacionades amb l'educació.

Finalment, a la quarta fase (presentació i avaluació), els grups exposen els projectes realitzats, mentre la resta de la classe valora el treball dels companys, anotant-ne els aspectes més interessants i preguntant els dubtes que els han sorgit o proposant qüestions relacionades amb els temes plantejats. Després, es realitza una posada en comú i es comenten les dificultats i els avantatges trobats en l'elaboració dels diferents projectes. A més a més, els alumnes han de respondre individualment un qüestionari d'avaluació en què se'ls demana que valorin l'originalitat, l'estructuració, l'aplicació didàctica i l'interès de cadascun dels

Els criteris d'avaluació del projecte se centren en els continguts, el procés d'elaboració, la claredat de l'exposició, la participació activa de tots els membres del grup i la presentació creativa, dinàmica i ajustada al temps previst

Les principals eines TIC utilitzades en els projectes presentats van ser vídeos, wikis, blogs, Google Maps, Prezi i Google Sites, entre d'altres

projectes presentats, com també l'exposició duta a terme per cada grup.

Els criteris d'avaluació del projecte se centren en els continguts, el procés d'elaboració, la claredat de l'exposició, la participació activa de tots els membres del grup i la presentació creativa, dinàmica i ajustada al temps previst. Es tracta d'un tipus d'avaluació individualitzada i grupal, en què, a més, es realitza una autoavaluació i una coavaluació entre l'alumnat.

Mostra dels projectes realitzats

D'entre les propostes presentades, s'han portat a terme diversos projectes sobre els continguts del currículum de llengua i literatura de secundària i de batxillerat, aplicats a un curs d'un nivell o d'una etapa educativa, amb diverses eines TIC que eren adequades per desenvolupar el tipus de projecte seleccionat: vídeos, wikis, blogs, Google Maps, Prezi, Google Sites, etc. Vam presentar una mostra d'alguns d'aquests projectes en diferents suports tècnics.

Imatge 3. Relat digital d'*Els tres porquets*

Imatge 4. Relat digital de *La Caputxeta Vermella*

■ Relats digitals i videolits

La utilització del vídeo com a recurs educatiu per explicar històries amb imatges s'anomena *relat digital*⁶ o *videolit*⁷ i comporta usar estratègies d'aprenentatge actiu a través d'un procés de creació. Malgrat el treball que representa l'adaptació d'una història en imatges (lectura reflexiva, escriptura d'un guió, planificació de les imatges i muntatge de la música i del so), la motivació de l'alumnat és important i el resultat sol ser reeixit. A més, es potencia la creativitat entre els estudiants, que incorporen estratègies diferents per adaptar textos literaris. Per exemple: en l'adaptació de contes, hi veiem un vídeo d'*Els tres porquets* (imatge 3),⁸ on els alumnes il·lustren el relat amb dibuixos en moviment, mentre que en altres casos dramatitzen la història en escenaris reals, com a la versió de *La*

Caputxeta Vermella (imatge 4),⁹ realitzada prenent com a model l'obra *Contes per a nens i nenes políticament correctes*, de J.F. Garner (1995).

■ La variació lingüística en un wiki i a Google Maps

La realització d'un wiki sobre els dialectes del català (imatge 5),¹⁰ a partir de cançons de territoris diferents, permet aprofundir en qüestions de sociolingüística; treballar les característiques lingüístiques dels dialectes; visualitzar, amb el Google Maps, l'extensió geogràfica de cada dialecte; captar l'atenció dels alumnes amb temes musicals atractius, i conèixer i difondre la música creada en varietats dialectals diferents.

■ Revista digital en blog

La revista digital *El Suro* és un projecte que preten acostar el periodisme a l'alumnat de secundària mitjançant el treball sobre els gèneres periodístics (imatge 6, a la pàgina següent).¹¹ A més, permet difondre notícies relacionades amb el centre i amb l'educació, recursos i projectes realitzats des de matèries i temes d'interès diferents per a l'alumnat. Els estudiants treballen de manera col·laborativa compartint experiències amb companys, professors i famílies. Els contin-

Imatge 5. Wiki sobre els dialectes del català

Imatge 6. Revista digital *El Suro*

guts inclosos van ser notícies sobre educació; reportatges relacionats amb la matèria; entrevistes; recursos diversos (lectures, TIC per presentar treballs, pràctiques de llengua i suggeriments d'activitats culturals), i *Musica't*, amb novetats i activitats relacionades amb la música en català i un fòrum de debat. També es va utilitzar la xarxa social Twitter per mantenir el contacte i difondre novetats.

■ Vanguardies literàries a Google Sites

La webquesta sobre els moviments d'avantguarda va permetre realitzar una sèrie d'activitats d'aprofundiment sobre les diferents avantguardes. El mètode de treball proposat per la webquesta està estructurat de manera clara, visualment atractiva i facilita la cooperació entre l'alumnat. La plataforma utilitzada, Google Sites, va permetre organitzar la webquesta en les activitats

Imatge 7. Webquesta *Cami de sol* sobre les avantguardes literàries

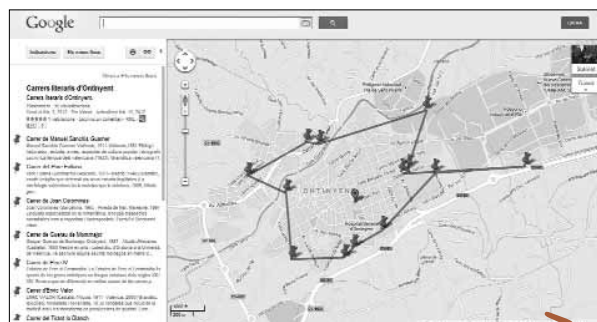
següents: una presentació, un plantejament del treball, un procés d'actuacions relacionades amb els moviments d'avantguarda més destacats, una rúbrica d'avaluació i unes conclusions sobre la tasca realitzada (imatge 7).¹²

■ Carrers literaris a Prezi i Google Maps

Aquest treball segueix el plantejament proposat pel projecte col·laboratiu *Carrers literaris*,¹³ que culmina amb la creació d'una llista que permeti realitzar un passeig literari pels carrers de la ciutat triada. La proposta didàctica realitzada pel nostre alumnat va ser l'elaboració de *Carrers literaris d'Ontinyent* (imatge 8),¹⁴ que va ser presentada en un Prezi i realitzada amb Google Maps, on s'assenyalen els carrers que tenen noms d'escriptors i s'hi afegeix informació i imatges sobre la seva obra. D'aquesta manera, es marca la ruta literària que seguiran els alumnes per llegir fragments de l'obra dels escriptors seleccionats i realitzar diverses activitats relacionades amb els autors i les seves obres: una gimcana¹⁵ i una auca.¹⁶

■ Valoració del treball realitzat pels alumnes

Hem recollit la valoració de l'alumnat sobre els projectes de treball amb TIC a partir de l'enques-

Imatge 8. Google Maps del projecte *Carrers literaris d'Ontinyent*

A través de l'enquesta d'avaluació de l'alumnat, hem constatat que el fet de portar a terme, a l'aula, projectes amb TIC que esdevinguin innovadors i eficaços per a l'aprenentatge de la llengua i de la literatura són molt ben valorats a causa de la possibilitat d'integrar matèries diferents o del fet que contribueixen a fomentar el treball col·laboratiu

ta d'avaluació realitzada en acabar el curs. Els estudiants destaquen la possibilitat d'integrar matèries diferents, el foment del treball col·laboratiu, la utilitat de conèixer l'aplicació didàctica de les TIC a classe (per exemple: els programes de muntatge de vídeos i de modificació d'imatges) i l'originalitat que aporten (la creativitat en el disseny de la imatge), l'accessibilitat i la gratuïtat del material a la xarxa, a més de l'optimització de recursos informàtics a l'aula donant-los un ús pedagògic i lúdic, com ara l'intercanvi d'informació sobre temes que van sorgint al llarg del curs acadèmic. En definitiva, el que es valora és portar a terme a l'aula projectes amb TIC que esdevinguin innovadors i eficaços per a l'aprenentatge de la llengua i de la literatura. Per exemple, els alumnes apunten: «El que més m'ha agradat ha estat fer el projecte i la possibilitat de triar-lo», «La participació en el wiki és una bona manera de compartir el treball amb els companys» i «El millor ha estat haver après a utilitzar la major part de les TIC».

■ Conclusió

Entre els objectius assolits en els projectes realitzats al llarg dels diversos cursos del màster, en destaquem que s'ha aconseguit integrar el treball

sobre llengua en relació amb la lectura d'escrits literaris, l'elaboració de textos d'intencionalitat literària en gèneres distints, l'ús de diversos recursos TIC i una planificació didàctica eficaç i motivadora per a l'alumnat. D'altra banda, aquesta metodologia d'actuació ha suposat el foment de la feina col·laborativa, la potenciació de la creativitat i l'originalitat, el reforç de l'aprenentatge individual, la relació amb el context social en què té lloc l'aprenentatge, la integració de matèries diferents, l'elaboració de materials didàctics sobre llengua i literatura seguint el currículum, la difusió de propostes de treball innovadores i la interacció entre l'alumnat i el professorat.

La utilització de les TIC permet també desenvolupar competències bàsiques diverses: la competència comunicativa, lingüística i audiovisual; la competència en el tractament de la informació i la competència digital; la competència d'aprendre a aprendre, i la competència d'autonomia i d'iniciativa personal. A més, la intervenció dels alumnes va ser molt satisfactòria, atès que la col·laboració en un wiki o en una xarxa social els va motivar a participar en les activitats proposades en la matèria i els va facilitar accedir als continguts del currículum; interaccionar entre ells i amb les professores; compartir unes altres activitats d'interès cultural, com ara música, vídeos, fotografies, etc.

Això no obstant, ens crida l'atenció l'escassa formació en TIC que demostra la majoria dels estudiants del màster, tret del cas dels que han cursat una especialitat que inclou treballar amb diverses tecnologies, com en el cas dels graus en comunicació audiovisual o periodisme. D'això, se'n dedueix que la incorporació de les TIC no té la rellevància que hauria de tenir en la formació universitària d'algunes especialitats, la qual cosa convé considerar-la per completar la formació dels futurs docents, que han de saber utilitzar les TIC com a eines de treball habituals i incorporar-

les en l'aprenentatge continu al llarg de la vida, tant personal com professional.

Respecte als continguts del currículum de llengua i literatura de secundària i batxillerat, seleccionats pels alumnes per treballar en els diferents projectes, vam comprovar que la majoria es refereixen a qüestions de literatura i de sociolingüística i, en un grau menys elevat, s'incideix en aspectes lingüístics. En cada curs, hem ampliat les opcions dels projectes i hi hem afegit recursos TIC. Considerem que la incorporació de propostes noves relacionades amb uns altres continguts del currículum i de noves eines TIC pot ser enriquidor didàcticament.

La nostra experiència al llarg d'aquests quatre cursos amb la utilització de les noves tecnologies en els projectes de treball ha confirmat el valor de la utilització dels recursos que podem trobar a la xarxa per millorar els resultats en la planificació didàctica de la llengua i la literatura, en la motivació i el treball col·laboratiu de l'alumnat, en la publicació dels projectes i en la difusió de propostes de treball innovadores.

Notes

1. La matèria «Complements per a la formació disciplinària» pretén proporcionar alguns elements clau per a la formació que traspassen els límits del currículum: la relació de la didàctica de la llengua i la literatura amb les ciències del llenguatge, els programes específics d'atenció a la diversitat, l'educació plurilingüe i el paper que correspon al professor de llengua i literatura a l'estructura d'un centre de secundària, entre d'altres. En definitiva, l'objectiu d'aquesta assignatura és proporcionar a l'estudiant un camp ampli de visió, que li permeti entendre, amb més perspectiva i complexitat, el marc educatiu en què s'inserirà.
2. Ens referim a la nostra col·laboració en el projecte d'innovació educativa «Formació inicial de mestres en llengües i en didàctica de la llen-

gua des de la perspectiva de la interacció comunicativa» (projecte 84/FO/30/2010), que va desenvolupar el grup GIDICIEL (Grup d'Innovació Docent en Interacció Comunicativa i Ensenyament de Llengües), del Departament de Didàctica de la Llengua i la Literatura de la Facultat de Magisteri de València (Garcia Vidal i Martí Climent, 2013).

3. Al nostre article «Les xarxes socials com a recurs educatiu» (Garcia Vidal i Martí Climent, 2012), hi vam explicar l'aplicació didàctica que vam donar a l'ús d'aquesta xarxa social.
4. La wiki *Professorat del futur* la trobareu a: <http://professoratdelfutur.wikispaces.com/Inici>
5. La wiki *Nosaltres el professorat* la trobareu a: <http://nosaltreselprofessorat.wikispaces.com/Nosaltres+el+professorat>
6. Tal com diu Gregori al seu web *Relato digital*: «El relat digital és l'expressió moderna de l'antic art d'explicar històries. El poder dels relats digitals s'obté en entrellaçar la música, la narrativa i la veu, amb la qual cosa s'atorga una dimensió profunda i uns colors vius als personatges, a les situacions, a les experiències i a la comprensió dels distints caràcters».
7. Segons la definició de la web *Videolit.org*, «el *videolit* és una càpsula audiovisual que s'articula a partir d'un text literari, que s'inclou en les estratègies d'aprenentatge actiu a través d'un projecte de creació».
8. Trobareu el vídeo a: <http://vimeo.com/57809936>.
9. Trobareu el vídeo a: <http://bit.ly/1s08dp9>
10. *Carrers literaris* és un projecte col·laboratiu en què es proposa la creació d'una guia de carrers virtual (utilitzant un geolocalizador com ara Google Maps) que mostri el conjunt de referències literàries que configuren l'entorn urbà dels participants (Manresa, Duran i Ramada, 2012). La proposta didàctica es pot consultar a: <https://sites.google.com/site/callejerosliterarios>
11. *Gimcana*: Cursa de recorregut breu durant la

qual els participants han de superar una sèrie de proves o dificultats (*Diccionari de la llengua catalana*, Institut d'Estudis Catalans).

12. *Auca*: Conjunt de petites estampes normalment acompanyades cadascuna d'una llegenda, disposades generalment en un full de paper, les quals es refereixen als diferents episodis d'una biografia, d'una història, etc. (*Diccionari de la llengua catalana*, Institut d'Estudis Catalans).

Referències bibliogràfiques

- AADD: *Callejeros literarios* [en línia]. <<https://sites.google.com/site/callejerosliterarios>>. [Consulta: setembre 2013]
- CAMPS, A. (1996): «Projectos de lengua, entre la teoría y la práctica». *Cultura y Educación*, núm. 2, p. 43-57.
- CAMPS, A.; VILÀ, M. (1994): «Projectes per aprendre llengua». *Articles de Didàctica de la Llengua i la Literatura*, núm. 2, p. 4-6.
- CORT, A.; GARCIA, T.; PEDROLA, C. (2005): *Videolit.org* [en línia]. <<http://videolit.org>>. [Consulta: setembre 2013]
- FERNÁNDEZ CAMPOS, A.; GONZÁLEZ MENDIZÁBAL, I.; PÉREZ GÓMEZ, M. (coords.) (2010): «TIC y lengua: El reto del cambio metodológico». *Cuadernos de Pedagogía*, núm. 401.
- (2012): «Callejeros literarios: Una propuesta para la educación literaria». *Revista Iberoamericana de Educación* [en línia], núm. 59, p. 157-167. <www.rieoei.org/rie59a07.pdf>.
- GARCIA VIDAL, P.; MARTÍ CLIMENT, A. (2012): «Les xarxes socials com a recurs educatiu». *Articles de Didàctica de la Llengua i de la Literatura*, núm. 57, p. 105-113.
- (2013): «Les TIC en la formació lingüística inicial de mestres». *Propostes d'Innovació educativa de la Universitat de València*, núm. 3, p. 44-53.
- GREGORI, C.: *Digital storytelling*. <[STORY_INDEX>. \[Consulta: setembre 2013\]](http://www.uv.es/gregoric/DIGITALSTORYTELLING/DIGITAL_</p>
</div>
<div data-bbox=)

- LARA, T. i altres (2009): *La competencia digital en el área de Lengua*. Barcelona. Octaedro.
- LLUCH, G. (2012): *La lectura al Centre*. Alzira. Bromera.
- MANRESA, M.; DURAN, C.; RAMADA, L. (2012): «Les TIC en les seqüències didàctiques de llengua i literatura». *Articles de Didàctica de la Llengua i la Literatura*, núm. 57, p. 36-48.
- MARGALLO, A. M. (2012): «La formació de lectors literaris a través de les seqüències didàctiques en forma de projecte». *Articles de Didàctica de la Llengua i la Literatura*, núm. 57, p. 22-35.
- RODRÍGUEZ GONZALO, C. (ed.) (2008): *La lengua escrita y los proyectos de trabajo. Propuestas para el aula*. Catarroja. Perifèric.
- TORRE, A. DE LA (2008): «Blogs i wikis per a l'aula: Una experiència en l'ensenyament en valencià». *La Rella* [en línia], núm. 21, p. 95-106. <<http://es.scribd.com/doc/27117527/Blocs-i-wikis-per-a-l-aula-Antoni-de-la-Torre-2008>>. [Consulta: setembre 2013]
- ZABALA, A. (1995): «Projectes, projectes de treball, projectes de recerca del medi: Revisió històrica i validesa actual». *Articles de Didàctica de la Llengua i la Literatura*, núm. 3, p. 85-98.

Referències de les autores

Alicia Martí Climent

Universitat de València

Alicia.Marti@uv.es

Pilar Garcia Vidal

Universitat de València

pilar.garcia-vidal@uv.es

Línies de recerca: didàctica de la llengua i la literatura, les TIC com a recurs educatiu, projectes de treball, educació lingüística en entorns plurilingües, ensenyament de la gramàtica.

Aquest article fou sol·licitat per ARTICLES DE DIDÀCTICA DE LA LLENGUA I DE LA LITERATURA el mes de març de 2013 i acceptat el mes de juny de 2014 per ser-hi publicat.